

Звіт соціального педагога та практичного психолога Ліцею №21 ЛМР

Діяльність психологічної служби в ліцеї забезпечується практичним психологом та соціальним педагогом. Основною метою психологічної служби ліцею є сприяння створенню умов для соціального, психологічного та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, охорони психічного здоров'я, надання психологічної та соціально - педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей та завдань системи освіти, а також захист прав дітей згідно законодавства України.

Психологічна служба у своїй діяльності керується Конституцією України, Законом України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Конвенції ООН «Про права дитини», Загальною Декларацією прав людини, законом «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту», згідно листа МОН «Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2023/2024 навчальному році» та іншими нормативно-правовими документами, які охоплюють питання планування роботи психологічної служби.

У 2023-2024 навчальному році робота психологічної служби у ліцеї була спрямована на збереження і зміцнення здоров'я, підвищення адаптивних можливостей учнів, на створення умов для повноцінного і гармонійного розвитку всіх учасників освітнього процесу.

Психологічна служба ліцею систематично намагалась забезпечувати своєчасне вивчення психологічного та фізичного розвитку дитини, мотивів її поведінки і навчальної діяльності з урахуванням вікових та інтелектуальних особливостей, створення умов для саморозвитку та самовиховання.

Протягом року психологом ліцею вирішувалися наступні завдання, що спрямовані на здійснення психологізації, поширення психологічних знань серед батьків, учнів, вчителів:

1. Захист прав і свобод дитини, створення умов комфортного освітнього середовища.
2. Захист психічного здоров'я дитини на всіх рівнях навчання.
3. Сприяння формуванню в учнів таких якостей як саморозвиток, самореалізація, самоповага, самооцінка, соціальна адаптованість, життєва компетентність.
4. Сприяння формуванню професійної компетентності вчителів.
5. Сприяння підвищенню психологічної культури, соціальної компетентності школярів та особистої зрілості.
6. Проводилась профілактика девіантної та ризикованої поведінки серед підлітків: профілактика паління, наркоманії, алкоголізму, поширення ВІЛ/СНІДу, бродяжництва, безпритульності, профілактика булінгу в освітньому середовищі, профілактика домашнього насильства, безпека дітей в Інтернеті (профілактика кібербулінгу).
7. Здійснювався психологічний супровід успішної адаптації учнів 1-х, 5-х, 10-х класів та організації освітнього процесу.
8. Здійснювалась психологічна допомога вчителям, батькам, учням у виявленні та ліквідації конфліктних ситуацій між усіма учасниками освітнього процесу.
9. Здійснювався психологічний супровід освітнього процесу відповідно до наказів Міністерства освіти і науки України.

За результатами соціально – психологічних досліджень, психодіагностики виявилось, що учні потребують особливої підтримки та уваги. Саме тому з ними проводилися індивідуальні заняття, які будувалися на цілковитій довірі, повазі та на виявленні первинної проблеми, поглибленій діагностиці, обговоренні

результатів тестування, наданні рекомендацій, порад, та виробленні подальшої системи дій з виниклої ситуації.

Оперативно-просвітницька інформація психологічної служби висвітлювалася на спеціальних стендах, а саме: пропаганда здорового способу життя, профілактика ВІЛ/СНІДУ, запобігання насильству та жорстокому поводженню в сім'ї, профілактика булінгу в освітньому середовищі, профілактика кібербулінгу, запобігання торгівлі людьми, сприяння гендерній рівності, прав та обов'язків учнів, порад батькам. Крім цього просвітницька освіта учнів та вчителів здійснювалася під час індивідуальних занять, бесід, консультацій. Виставка соціально-психологічної літератури – це ще один етап просвітницької діяльності у роботі психологічної служби (відбувалася під час акції «16 днів проти насильства»).

Протягом року психологом школи були проведенні наступні профілактично-просвітницькі заняття:

Серед педагогів

- «Адаптація дитини до нових умов навчання та виховання».
- «Адаптація дитини під час сигналу «Повітряна тривога»
- «Психологічні хвилинки для дітей».
- «Гіперактивні діти: як з ними працювати».
- «Психічне здоров'я учителя. Профілактика емоційного вигорання педагогів в умовах сучасної школи»
- «Педагогічна взаємодія вчителя та учня. Педагогіка толерантності».
- «Конфліктні ситуації в педагогічній діяльності та шляхи їх подолання»
- «Діяльність психологічної служби системи освіти».
- «Профілактика булінгу в освітньому середовищі».

Серед батьків:

- «Адаптація дитини до нових умов навчання та виховання».
- «Організація сімейного дозвілля».
- «Як застерегти дитину від самогубства».
- «Ця страшна дитяча залежність».
- «Взаємини в системі «батьки-діти»».
- «Профілактика домашнього насильства».
- «Щаслива дитина – щаслива родина».
- «За що я люблю свою дитину!».
- «Бавимось, гуртуємось – до школи готуємось!».
- «Профілактика булінгу в освітньому середовищі».

Серед учнів:

- Профілактика шкідливих звичок (профілактика куріння, вживання алкогольних напоїв та наркотичних речовин) 5-11 класи
- Профілактика ВІЛ/СНІДу 7-11 класи.
- Профілактика ранніх статевих стосунків 8-11 класи.
- Основи безпеки в інтернеті (профілактика кібербулінгу) 5-9 класи.
- Основи побудови здорових стосунків сім'ї 8-11 класи.
- Профілактика ризикованої (суїцидальної) поведінки 6-11 класи.
- «Чудо життя» 4-7 класи.
- Профілактика булінгу в освітньому середовищі 4-11 класи.
- Профілактика агресивної поведінки учнів 4-9 класи
- «Що таке доброта?» 1-5 класи.
- «Я – п'ятикласник» 5-ті класи (адаптація
- «Хоч я і маленький, проте я маю права» 1-3 класи.
- «Життя без конфлікту» 5-7 класи.

Протягом 2023–2024 н.р. була проведена наступна психодіагностична робота:
Дослідження особливостей адаптації першокласників до школи
Виявлення страхів та тривожності за методикою Е.І.Рогова.
Вивчення особистісних рис за методикою «12 тварин».
Діагностика пізнавальних процесів учнів 1-5 класу.
Дослідження особливостей адаптації до навчання учнів 5 класу.
Діагностика рівня шкільної тривожності 5 та 11 класи.
Діагностика суїцидальних нахилів.
Дослідження емоційно-вольової сфери учнів.

Та наступні психолого - діагностичні моніторинги для учнів школи:
«Профілактика шкідливих звичок» 4-11 класи.
«ВІЛ/СНІД» 4-11 класи.
«Профілактика булінгу в освітньому середовищі та насильства в сім'ї» 2-11 класи.
«Рівень вихованості учнів» 2-11 класи.
«Профілактика ризикованої поведінки» 4-10 класи.
«Професійні інтереси» 7-11 класи.
«Ціннісні орієнтації» 5-11 класи.

За результатами діагностик шкільної зрілості та адаптації першокласників була проведена корекційна робота.

Проведене психологічне дослідження по виявленню труднощів адаптації першокласників за програмою, яка містить:

1. Дослідження мікроклімату в класному колективі.
2. Діагностика характеру психологічного комфорту в класі.
3. Відвідування уроків з метою дослідження взаємодії вчителя з учнями.

Враховуючи результати досліджень, були проведені відповідні психолого–педагогічні заходи: заняття з циклу «Розпочинаємо заняття з радістю» та індивідуальна робота.

Здійснювався контроль за адаптацією учнів при переході до середньої та старшої школи.

Консультативні функції проводилися з учнями, батьками, вчителями за запитом. Індивідуальні консультації проводилися за темами професійного самовизначення, стосунків учнів з учнями, учнів з батьками, учнів з вчителями, за результатами діагностик.

Надавалася необхідна інформація, рекомендації, проводились проєктивні методики, діагностики, пропонувалася психологічна, етична та художня література.

Велася робота щодо дотримання правил поведінки учнів в школі. Значна увага надавалася питанню профілактики правопорушень серед учнів школи. У ліцеї систематично велася робота з дітьми, які потребують підвищеної педагогічної уваги. З ними проводилась відповідна робота: профілактичні бесіди, консультації, розмова з батьками, вчителями з приводу поведінки на уроках та зайнятості у позаурочний час.

Позитивним результатом профілактичної роботи є те, що в деяких учнів, стабілізувалась поведінка.

Діти які позбавлені батьківського піклування та діти з особливими освітніми потребами, оточені в ліцеї особливою увагою. Сім'ї регулярно спілкуються класним керівником, адміністрацією школи, психологом, соціальним педагогом.

Проводилася індивідуальна та групова (діагностична, профілактична, захисна та реабілітаційна) робота з дітьми та опікунами.

На дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, оформлені особові справи, в яких зібрані всі необхідні документи, що підтверджують статус дитини. Забезпечення права на безоплатний проїзд даної категорії дітей здійснюється згідно законодавства.

Основним завданням у діяльності соціального педагога та практичного психолога школи було сприяння забезпеченню психологічної безпеки, надання соціально-педагогічної допомоги всім учасникам освітнього процесу.

Робота соціального педагога будувалась на принципах професійної компетентності та відповідальності, індивідуального підходу, доступності соціально-педагогічної допомоги, системності у здійсненні професійної діяльності, добровільності, людиноцентризму та партнерства, конфіденційності, дотримання норм професійної етики.

Напрями діяльності соціального педагога:

- діагностика (вивчення та аналіз соціальних умов розвитку здобувачів освіти, мікроколективу (класу чи групи);
- профілактика (робота серед учасників освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей та за участю дітей, злочинності, алкоголізму, наркоманії тощо);
- консультування (вид індивідуальної та групової роботи, спрямований на вирішення запитів, з якими звертаються учасники освітнього процесу);
- зв'язки з громадськістю (діяльність, спрямована на досягнення взаєморозуміння, співпрацю між окремими особами, колективами, соціальними групами, організаціями, державними органами управління);
- просвіта (формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу);
- соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, осіб, які потребують піклування чи перебувають у складних життєвих обставинах;
- організаційно-методична робота (заходи, спрямовані на організацію процесу роботи та методичного забезпечення діяльності)

Провідним у діяльності соціального педагога загальноосвітньої школи є діагностичний напрям роботи. Соціальний педагог діагностує розвиток особистості дитини, підлітка, молодої людини як клієнта в соціальному середовищі, особливості впливу цього середовища на їх соціалізацію, їхні позитивні можливості, негативні впливи, а потім проектує діяльність усіх суб'єктів соціального виховання. У своїй діяльності соціальний педагог вивчає особистість не стільки на викриття недоліків, скільки на пошук резервів особистості, її нерозкритих можливостей і потенціалів.

З метою виявлення та посиленої уваги до питання виховання, навчання, утримання дітей з багатодітних дітей, які знаходяться під опікою, дітей напівсиріт, дітей з інвалідністю та інших учнів із соціально вразливих категорій на початку навчального року в ліцеї проводиться громадський огляд. Шляхом анкетування, спостереження, опитування, консультування складається соціальний паспорт ліцею. Соціальна діагностика проводиться з метою виявлення та надання вчасної допомоги соціально вразливим категоріям дітей та сім'ям, в яких вони виховуються, дотримання усіх соціальних гарантій відповідно до чинного законодавства України.

На основі отриманої інформації, узгодивши її з батьками здобувачів освіти/особами, які їх замінюють, були оновлені списки соціально вразливих категорій дітей. Соціальний паспорт є таким:

Всього категорійних дітей – 58. З них:

- Діти – сироти – 1;
- Діти, які позбавлені батьківського піклування – 3;
- Діти, батьки яких загинули під час бойових дій від 24.02.2022р. - 6;

- Діти, батьки яких загинули при виконанні службових обов'язків – 0;
- Діти осіб, визнаних учасниками УБД -21;
- Діти з інвалідністю – 4;
- Дітей з ООП –2 ;
- Дітей з багатодітних сімей – 42;
- Діти, які постраждали від Чорнобильської катастрофи – 3;
- Діти з малозабезпечених сімей – 1 ;
- Діти-ВПО – 23;
- Діти, які потрапили в складні життєві обставини – 0;
- Діти, які схильні до правопорушень – 0;
- Діти, які стоять на внутрішньо шкільному обліку – 0;
- Діти, які стоять на обліку в службі у справах дітей – 0;

Протягом навчального року на особливому контролі перебувають діти під опікою, а саме:

1. Встановлений контроль за дотриманням законодавства щодо охорони майнових та житлових прав неповнолітніх дітей – сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Всі відомості про житлово-побутові і моральні умови відображено в актах обстеження.
2. Організовано безкоштовне харчування в ліцеї дітям – сиротам та дітям, які залишилися без батьківської опіки, встановлено дієвий контроль щодо забезпечення належного харчування дітей, дотримання норм харчування, якості їжі.

За результатами соціально-психологічних досліджень, психодіагностики виявляли учнів, що потребують особливої уваги. З ними проводилися індивідуальні заняття, які були направлені на виявлення первинної проблеми, поглибленій діагностиці, обговорення результатів тестування, надання рекомендацій, порад, планування подальшої системи дій з виниклою ситуації.

Соціальним педагогом за 2023-2024 навчальний рік груповою діагностикою було охоплено усі здобувачі освіти за наступними темами:

Анкетування «Торгівля людьми» 10- 11 класи, «Що таке насильство» 7-9 класи.

Вивчення рівня адаптації учнів 1 класу до навчання (спостереження на уроках та перервах, ігри під час перерв) ;

Анкетування «Рівень вихованості учнів» 5-6 класи;

Діагностичні бесіди з учнями з метою виявлення ознак дезадаптації.

Вивчення особливостей поведінки учнів девіантної поведінки («групи ризику») шляхом спостереження (відвідування уроків), бесід, анкетування.

Профілактична робота соціального педагога – це система заходів, спрямованих на попередження неблагополуччя у розвитку людини, групи, суспільства, відхилень у розвитку особистості, виникнення конфліктів та проблем у міжособистісних стосунках, на запобігання створення конфліктних ситуацій у освітньому процесі.

Провідними напрямками профілактичної роботи в школі у 2023-2024 н.р. були:

- робота з попередження відхилень у психічному розвитку дитини, які пов'язані із сімейними проблемами;
- профілактика девіантної поведінки молоді (правопорушення, пияцтво, наркоманія, токсикоманія) тощо;
- профілактика саморуйнівної поведінки;
- запобігання проявам домашнього насильства;
- протидія та профілактика булінгу (цькуванню);
- профілактика конфліктів у колективі.

Окремо варто звернути увагу на просвітницьку роботу соціального педагога з учасниками освітнього процесу. Просвіта має на меті формування психологічної та соціальної компетентності учасників освітнього процесу.

У 2023-2024 навчальному році були проведені наступні профілактичні та просвітницькі заходи:

В рамках акції «16 днів проти насильства»:

1. Виставка малюнків «Простір без насильства», «Щаслива родина», 2-6 класи
  2. Виховні години:
    - «Права людини»,
    - «Єдність прав і обов'язків»,
    - «Життя без насильства»,
    - «Гендерна рівність. Різні, але рівні»,
    - «Знаю. Вмію. Роблю – застосування досвіду людини в її житті»,
  3. Бесіди: «Запобігання торгівлі людьми», «Експлуатація дитячої праці»
  4. Заняття з елементами тренінгу «Розвиток асертивної поведінки»
  5. Заняття з елементами тренінгу «Булінг – мовчати не треба»
  6. Усний журнал «СНІД. Хто попереджений – той захищений»;
  7. Акція «Ми проти ВІЛ/СНІДу».
  8. Заходи до міжнародного дня інвалідів «Творить добро»;
  9. «Як говорити з дітьми про інвалідність» випуск буклету
  10. Індивідуальні-профілактичні бесіди з дітьми
  11. Індивідуальні бесіди з батьками «Виховання без насильства»
  12. Випуск та презентація буклету « Як не стати жертвою торгівлі людьми». Учнівське самоврядування, учні 8-11 класів
  13. Рівний-рівному «Дітям про Конвенцію ООН про права дитини».
  14. Рівний-рівному «Протидія торгівлі людьми. Що я маю знати». Учнівське самоврядування, 5-8 класи
  15. Перегляд відеофільму з подальшим обговоренням проблеми торгівлі людьми «Станція призначення - життя». 9-10 класи
  16. Перегляд мультфільму з подальшим обговоренням проблеми торгівлі людьми «Дві маленькі дівчинки». 7-8 класи
- Велика увага приділялася профілактичній та просвітницькій роботі з батьками здобувачів освіти. В рамках реалізації просвітницької компанії «Відповідальне батьківство» загальнонаціонального правопросвітницького проекту «Я маю право!» проводилися наступні заходи:
1. Бесіди з батьками з питань запобігання неуспішності, пропусків занять без поважних причин, запобігання шкідливим звичкам дітей
  2. Профілактичні заняття з елементами тренінгу за запитом класних керівників
  3. Індивідуальні консультації з учнями, батьками (опікунами), педагогічними працівниками з питань адаптації дітей, адиктивної та девіантної поведінки, з питань соціально-правового захисту дітей пільгових категорій та ін.
  4. Виступ для батьків на тему: «Кордони у вихованні дітей»
  5. Батьківський лекторій на превентивну тематику «Роль батьків у створенні позитивної мотивації у навчанні дітей».
  6. Виступ для батьків на тему: «Вона має право на поганий настрій»: як влаштовані дитячі кризи»
  7. Заняття з елементами тренінгу для батьків учнів «Емоційний контакт з дитиною»
  8. Виступ для батьків «Дитина б'ється в дитячому колективі: що робити і чи варто турбуватися?» 1-4 класи
  9. Проведення батьківського лекторію на тему «Гіперопіка як булінг над дітьми»

З метою профілактики негативних явищ шкільному колективі та просвіти педагогічних працівників соціальним педагогом було проведено навчальні семінари на теми: «Запобігання булінгу (цькуванню) в закладах освіти. Алгоритм дій педагога при виявленні явища булінгу» , «Протидія торгівлі людьми» .

Оперативно-просвітницька інформація психологічної служби висвітлювалася на спеціальному стенді, а саме: пропаганда здорового способу життя, профілактика ВІЛ/СНІДу, запобігання насильству та жорстокому поводженню в сім'ї, запобігання та протидія булінгу, протидія торгівлі людьми, пам'ятка прав та обов'язків учнів, порад батькам.

Профілактична та просвітницька робота соціального педагога ліцею була націлена на створення таких умов навчання та виховання, які б сприяли гармонійному психічному та особистісному розвитку здобувачів освіти, а саме: увага до адаптації до нового життя з його вимогами й труднощами; диференціація та індивідуалізація навчання, спрямовані на виявлення інтересів і схильностей кожної дитини, розвиток її здібностей, творчих можливостей; рання профілактика педагогічної занедбаності дітей і підлітків; сприятливий психологічний клімат у кожному із класів ліцею.

Велася постійна роз'яснювальна, просвітницька робота з класними керівниками, батьками здобувачів освіти щодо можливості отримання безкоштовного харчування згідно законодавства України, а саме: право на безкоштовне харчування в їдальні ліцею дітям з малозабезпечених сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям та дітям з неповних сімей, які не отримують допомогу відповідно до Закону України».